

Andrei Iancu: Forțe centrifuge și forțe centripete

Trăim vremuri complicate, în care pandemia pare că a trecut, dar totodată pare să fie în continuare cu noi, în care ne confruntăm cu realitățile unui război ce se petrece pe tărâm european, pentru prima oară în peste 30 de ani, cu o a doua reșezare a lanțurilor de aprovizionare cu resurse și materii prime, în paralel cu ajustarea noastră la noul mod de lucru postpandemie.

În acest context, politica fiscală din România atinge noi niveluri de haos, prin bugetarea unor cheltuieli deosebite, în încercarea de a porni forțat mecanisme economice, în paralel cu noi amnistii fiscale. Sigur, din experiența ultimilor ani, am observat că Guvernul și-a recunoscut incapacitatea de a-și colecta veniturile și a constatat că singura metodă care funcționează este cea în care acordă anularea unor obligații fiscale accesorii, condiționat de plata obligațiilor fiscale principale. Însă recent a fost adoptată o amnistie fiscală și pentru impozitul pe venit și contribuțiile sociale aferente diurnelor acordate de contribuabili angajaților detașați transfrontalier, în Uniunea Europeană – *anulându-se așadar chiar obligațiile fiscale principale* – și se discută intens acordarea unei amnistii și în privința problematicii tichetelor cadou. Firește că ne punem întrebarea *de unde se vor putea plăti toate aceste cheltuieli?*, când statul renunță la sume considerabile, la primirea cărora se consideră că ar fi fost îndreptățit să le primească.

În același timp, criza energetică, apărută inițial în vara anului 2021 și accentuată de existența conflictului militar din Est, face ravagii, iar singurul răspuns al autorităților pare a fi sub forma punerii în mișcare a organelor de control

(a se citi „aparatul de represiune”), care investighează de o manieră desprinsă din „BD la munte și la mare” presupusele cauze ale acestei probleme (derulând controale antifraudă la producătorii de energie eoliană și solară, de parcă vântul și radiația solară ar fi fost diferite substanțial față de anii trecuți).

Pare că după peste 31 de ani de democrație și economie de piață, mediul politic din România în continuare nu știe cum să influențeze pozitiv economia și singurele instrumente pe care le cunoaște sunt cele tipice socialismului – *ajutoare, indemnizații, controale și colectare de resurse la nivelul „burgheziei nocive”*. Vedem foarte puține măsuri legislative care să dovedească înțelegerea modului în care politica fiscală ori politica economică pot sprijini ori încuraja dezvoltarea unor ramuri ale economiei reale, ca și cum reducerile de impozite, scutirile, programele de investiții, simplificarea birocratiei, măsurile în zona dreptului muncii rămân necunoscute în ecuația modernă a capitalismului.

Singurii care par să fi învățat cum funcționează stimularea economiei, însă strict din perspectiva politicii monetare, sunt specialiștii Băncii Naționale, însă aceștia au obiective specifice (care nu sunt neapărat aliniate cu cele ale populației de rând) și mijloace limitate de a influența mersul lucrurilor.

O chestiune care personal mi-a provocat repulsie a fost modul în care a reacționat statul în proximitatea invaziei rusești din Ucraina – *prin inițierea de controale de către numeroase autorități (din domeniul concurenței ori protecției consumatorilor) la magazine rusești și la companii cu acționariat din Federația Rusă și sancționarea acestora cu amenzi usturătoare*. Să fie clar: nu sunt un putinist și condamn ferm regimul de la Moscova și agresiunea militară din țara vecină. Dar tocmai noi, europenii, apărători ai democrației, pluralității, drepturilor și libertăților, campionii liberei exprimări și supremației dreptului,

promotorii dreptului la un proces echitabil, în instanțe imparțiale și neafectate de alte puteri ale statului, susținătorii luptei împotriva discriminării de orice fel, descoperim că **am acționat, în condiții de stres, exact ca cei pe care îi înfierăm.**

Cu o mână îi arătăm cu degetul pe cei de la Moscova și râdem de ei, spunând (pe bună dreptate) că în Federația Rusă nu există pluralism politic, sistemul de justiție este o glumă, fiind în totalitate aservit direcțiilor transmise de un lider autoritar, iar drepturile și libertățile individuale sunt iluzorii, *însă cu cealaltă mână acționăm exact ca ei – statul român își trimite autoritățile cu atribuții de control să deruleze inspecții la orice afacere rusească (inclusiv, pentru Dumnezeu, magazine alimentare!) în forță.* Să nu ne ascundem după deget. De ce nu au fost efectuate controale la anumite intervale de timp la acești agenți economici? Oare să credem că brusc după 24 februarie a venit sorocul să se realizeze concomitent controale la toate acele entități? Brusc am descoperit nereguli grave, care să justifice amenzi de zeci de mii de lei? Nu suntem așa de naivi – **este evident că ceea ce a avut loc nu este nimic altceva decât o acțiune de represalii, derulată de instituții de forță, strict pe criteriul naționalității și al cărei rezultat era previzibil din start, și anume aplicarea de sancțiuni punitive.**

Dacă vrem să demonstrăm că suntem cu adevărat superiori față de Federația Rusă și că modul nostru de viață și valorile noastre chiar contează, trebuie să nu acționăm cum o fac ei, trebuie să dovedim că suntem într-adevăr diferiți. Modul în care am reacționat în primă fază este exact cum ar fi reacționat Federația Rusă dacă România ar fi deranjat-o – formal, în privința companiilor românești, ar fi fost derulate inspecții fiscale, acțiuni de control în domeniul concurenței, în domeniul sănătății publice, protecției consumatorului, protecției împotriva incendiilor etc., în mod miraculos și neașteptat s-ar fi descoperit nereguli extraordinar de grave

și, sub masca acestei legalități, ar fi fost adoptate măsuri draconice, precum amendarea, impunerea unor obligații fiscale, închiderea business-ului, blocarea conturilor bancare, înghețarea rezervelor financiare și altele asemenea.

Maniera în care am acționat nu face decât să dea apă la moară propagandei moscovite care este liberă să susțină că, de fapt, între noi și ei nu există nicio deosebire și că toți ne urmărim interesele geopolitice, chiar cu mijloace similare. Or, nu acesta este adevărul, există o diferență clară între Vest și Est, doar că **trebuie să o și dovedim și să nu reacționăm așa cum am făcut-o, legitimând o acuzație precum cea de mai sus.**

Pare însă că, în România, conducerea țării este încă nefamiliarizată cu instituțiile și modul de funcționare al societății democratice, pluraliste și capitaliste și, în continuare, recurge la mijloacele cele mai similare cu instrumentele utilizate înainte de 1989 sau în perioada 1990-2004.

Acestor forțe centripete, care tind să centralizeze puterea și resursele în mâna unui stat care administrează deficitar absolut orice, li se opun însă și forțe centrifuge, care ne apropie, treptat, de modul în care funcționează lucrurile în diverse state dezvoltate din Vestul Europei. Am mai spus și cu alte ocazii că, din nefericire, studiind istoria statului nostru, schimbările în bine au venit încet, trecând prin „chinurile facerii” și întotdeauna ca efect al presiunii și influenței din afară.

Modernizarea României a fost mereu impulsionată de puterile externe și s-a produs numai atunci când acea presiune a fost internalizată suficient și nu a mai putut fi ignorată ori suportată. Exemplul clasic este cel al generației pașoptiștilor. Deși multă vreme Țările Române s-au aflat sub dominație externă opresivă, mulți copii ai nobilimii au fost trimiși la studii în străinătate, la Paris, la Viena etc.

Aceștia, întorcându-se în țară, fiind expuși la modul civilizat în care funcționau lucrurile acolo, au fost motorul reformelor din țara noastră din sec. al XIX-lea, care au scos societatea din starea sa deplorabilă (caracterizată de șerbie, sărăcie, lipsă de educație și de infrastructură) și au adus-o spre statul independent și (parțial) unificat de la 1900, condus de un regim politic stabil, cu cale ferată, învățământ obligatoriu, cu o limbă care și-a înlocuit turcismele și grecismele cu atât de multe vorbe de origine franceză și italiană, încât și în ziua de azi avem un procent imens de cuvinte importate din limbile romanice menționate.

Vedem încet-încet că jurisprudența națională se aliniază cu cea europeană în domeniul TVA, în domeniul accizelor, tendința judecătorilor nu mai este una de frică față de trimiterile preliminare, ci începe a fi caracterizată de curaj și încredere și autoritățile fiscale au început să accepte comunicarea online și să acorde dobânzi la cerere pentru anumite categorii de sume. **Progresul este deosebit de încet și, pentru fiecare metru de teren câștigat, se plătește cu un litru de sudoare, dar direcția este bună.**

Trebuie să sprijinim această tendință și să ne debarasăm cât mai rapid de forțele primei tendințe din societate, cele care ne trag înapoi spre alte timpuri și alte practici. Și tu trebuie să te alături acestei mișcări, căci altfel nu vom atinge niciodată acea masă critică necesară pentru a schimba societatea în bine. În mai bine. În mai bine pentru mine, dar și pentru tine, dar mai ales pentru viitor.

Acesta este editorialul [nr. 2/2022 al revistei Tax Magazine](#).